

Interpol's ability to suppression terrorist organizations

Mohammad Javad Aghabagheri¹

Abstract

Field and Aims: Terrorism as an ominous phenomenon that has plagued the international community, especially in the West Asian region, for many years, with irreparable crises and injuries, has become a common pain, not only unleashed but The organization of groups and the emergence of instances of hatred have been far more disgusting than those of ISIS. In line with this qualitative and quantitative development, the actions of various institutions and organizations in the field of counterterrorism are also increasing and evolving, in which interpol activities and capabilities can be Cited as the second largest international organization.

Methodology: In this research, the combined library and observation method is used to describe and analyze interpol possibilities such as declarations, bilateral and multilateral police interactions, the formation of regional task forces and cooperation in extradition.

Findings and Conclusion: The result, in addition to the need to pay close attention to the organisation's unique capabilities in the field of counterterrorism, confirms the neglect of many Interpol opportunities, including other non-red alerts, as well as special and bilateral interactions. The policemen around the world are experts.

Keywords: Interpol, terrorist organizations, extradition of offenders

1. Graduated from the University of Edalat with a PhD in Criminal Law and Criminology
stu-maghabagheri@edalat.ac.ir

امکانهای اینترپل برای مقابله با سازمانهای تروریستی

محمد جواد آقاباقری^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱/۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱/۲۴

نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: تروریسم به عنوان پدیده‌ی شومی که سال‌هاست جامعه‌ی جهانی به خصوص منطقه‌ی غرب آسیا را دستخوش بحران‌ها و آسیب‌های جبران‌ناپذیری نموده و به تعبیری، درد مشترک همگان شده است؛ نه تنها مهار نشده، بلکه با سازمان‌یافته‌تر شدن گروه‌ها و ظهور و بروز مصادیقی به مراتب نفرت‌پراکن‌تر همچون داعش همراه بوده است. همگام با این توسعه‌ی کیفی و کمی، اقدامات نهادها و سازمان‌های متعدد نقش‌آفرین در عرصه‌ی مبارزه با تروریسم نیز در حال افزایش و تحول است که در این میان می‌توان به فعالیت‌ها و ظرفیت‌های اینترپل به عنوان دومین سازمان بزرگ بین‌المللی اشاره نمود که اطلاع از این امکان‌ها و استفاده‌ی حداکثری از آن، نقش به‌سزایی برای مقابله با سازمان‌های تروریستی خواهد داشت.

روش تحقیق: در این پژوهش به روش ترکیبی کتابخانه‌ای و مشاهده به توصیف و تحلیل امکان‌های اینترپل از جمله اعلان‌ها، تعاملات پلیسی دوجانبه و چندجانبه، تشکیل گروه‌های ضربت منطقه‌ای و همکاری در استرداد مجرمین پرداخته شده است. توصیف داده‌ها غالباً برگرفته از تارنمای اینترپل و تجربیات میدانی نویسنده در تعامل با این سازمان بین‌المللی می‌باشد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: علاوه بر لزوم توجه جدی به ظرفیت‌های منحصربه‌فرد این سازمان برای مقابله با تروریسم، مغفول ماندن بسیاری از امکان‌های اینترپل از جمله سایر اعلان‌ها غیر از قرمز و همچنین، تعاملات ویژه و دوجانبه‌ی پلیس‌های دنیا در نظر کارشناسان ذی‌ربط در دستگاه‌های مختلف، مسئله‌ی مهمی است که می‌توان با تبیین مسائل و اطلاع‌رسانی لازم، نسبت به تحول در این حوزه امیدوار بود.

واژگان کلیدی: اینترپل، سازمان‌های تروریستی، استرداد مجرمین، اعلان قرمز.

۱. دانش آموخته مقطع دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی در دانشگاه عدالت.

stu-maghabagheri@edalat.ac.ir

سازمان اینترپل به عنوان بزرگترین سازمان بین‌المللی جهانی بعد از سازمان ملل متحد، امکان مهمی برای مبارزه با تروریسم است. این سازمان به منظور ایجاد بستری برای همکاری پلیس‌های دنیا، در سال ۱۹۲۳ میلادی در وین اتریش تأسیس گردید و ابتدا تحت عنوان «کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی»^۱ فعالیت می‌کرد، ولی از سال ۱۹۴۶ نام تلگرافی پلیس بین‌المللی^۲ را برگزید و در سال ۱۹۵۶ با تصویب اساسنامه‌ی جدید خود به «سازمان بین‌المللی پلیس جنایی - اینترپل»^۳ تغییر نام رسمی داد.^۴

ذکر این نکته هم درخور توجه خواهد بود که ایده‌ی همکاری بین‌المللی بین پلیس‌های جهان و اقدام مشترک به منظور تعقیب و دستگیری مجرمین فراری، همانطور که بیان شد، مربوط به یک قرن اخیر بوده است، در حالی که دستور شکل‌گیری چنین نهادی و جلوگیری از بی‌کیفرمانی مجرمین فراری و به تعبیری، نفی مرور مکان، بیش از ۱۴ قرن پیش در آیات وحی صادر شده بود.

خداوند متعال در آیه ۱۹۱ سوره مبارکه‌ی بقره می‌فرماید: «وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ - و هر کجا آنان (مشرکان) را یافتید، به قتل رسانید.» تأکید و به کار بردن «حَيْثُ» حاکی از آن است که استحقاق مجازات منوط به حضور در جغرافیای حکومت نیست و لذا، خروج مجرم نباید مانعی برای تعقیب و کیفر او باشد. و یا در تعبیری دیگر در آیه ۵ سوره‌ی مبارکه‌ی توبه می‌فرماید: «وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ - و در هر کمینگاه به کمین آن‌ها بنشینید.» در تفسیر نور، ذیل این آیه آمده است که «تشکیلات اطلاعاتی مسلمانان باید چنان باشد که حتی توطئه‌گران را در خارج از مرزها زیر نظر داشته باشند. (کُلَّ مَرْصَدٍ)» (قرآنی، ۱۳۸۵: ۱۱).

آیه ۶۱ سوره مبارکه‌ی احزاب نیز بر موضوع نفی مرور مکان تأکید داشته است و می‌فرماید: «أَيُّنَمَا ثَقِفُوا أُخْدُوا - هر کجا یافت شوند، باید دستگیر گردند.»

1. International Criminal Police Commission (ICPC)
Organisation Internationale de Police Criminelle (OIPC-French)
2. International Police (INTERPOL)
3. International Criminal Police Organization - (INTERPOL)

۴. برگرفته از تارنمای اینترپل.

آری! اجرای عدالت، اقتضا می کند تا به هیچ مرز جغرافیایی محدود نشویم و با تأسیس هایی همچون پلیس بین الملل و معاضدت های بین المللی قضائی؛ به تعبیر قرآن کریم، زمین با همه ی گستردگی اش بر مجرمان تنگ شود. حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ. (توبه/۱۱۸).

اما در میان طیف وسیعی از جرائم، پدیده ی شوم تروریسم و ضرورت مقابله با آن از اهمیت به سزایی برخوردار است. سال هاست که جامعه ی جهانی با این پدیده ی ضد حقوق بشر، جنایت آفرین و روبه گسترش روبروست. امروزه، انتشار اخبار اقدامات تروریستی محدود به افغانستان، پاکستان، عراق و یا سوریه نبوده و گستره ی آن از غرب آسیا به قلب اروپا و آمریکا امتداد یافته است. ده ها هزار قربانی، میلیون ها زن و کودک آواره، رعب و هراس فراگیر، بحران پناهندگان، ضررهای غیر قابل جبران، نابودی سرمایه ها و... به عنوان بخشی از آثار این پدیده ی شوم؛ نظریه پردازان و فعالان سازمان های مختلف منطقه ای، فرامنطقه ای و جهانی را بر آن داشته است که به سهم خود در راستای نابودی تروریسم تدبیری نمایند.

سوال اینجاست که سازمان اینترپل به عنوان دومین سازمان بزرگ جهانی و با امکانات و پتانسیل های فراوان پلیسی چه سهمی در مبارزه با تروریسم و سازمان های تروریستی دارد؟ اصولاً اینترپل در عرصه ی مبارزه با تروریسم نقش آفرینی کرده است؟ چه ظرفیت هایی در این سازمان در راستای راهبرد اضمحلال سازمان های تروریستی وجود دارد؟ سوالاتی که پاسخ به آن می تواند ارائه ی نخستین بار نقشه ی راه برای کارشناسان مربوطه در عرصه ی مبارزه با تروریسم به منظور بهره برداری حداکثری از امکان اینترپل محسوب گردد.

۱. اعلان های اینترپل، امکان های تحدید سازمان های تروریستی

در میان اعلان های رنگارنگ اینترپل، برخی همانند اعلان قرمز و سبز دارای کارکردی مستقیم در مبارزه با سازمان های تروریستی هستند و برخی دیگر همچون اعلان های زرد، مشکی و نارنجی می توانند به صورت غیرمستقیم به محدودسازی این سازمان ها منجر شوند. سامانه ی ارتباطات جهانی پلیس^۱ به گونه ای است که تمامی اعضا به صورت شبانه روزی و آنلاین می توانند متعاقب صدور این اعلان ها، اطلاعات به دست آمده در خصوص تحرکات

1. INTERPOL's secure global police communications system (I-24/7)

سازمان‌های تروریستی را با یکدیگر تبادل کنند. البته، این ارتباط و تبادل اطلاعات می‌تواند بدون نیاز به صدور اعلان و از طریق تعاملات دوجانبه و یا چندجانبه صورت پذیرد. کشور درخواست‌کننده از طریق سامانه‌ی مذکور به برخی کشورهای عضو و یا تمامی آن‌ها پیام مربوطه را ارسال می‌کند و با صدور آن علاوه بر درخواست ارسال اطلاعات می‌تواند خواستار دستگیری و یا ردیابی فرد تروریست هم باشد.

در کنار سامانه‌ی ارتباطات جهانی، به منظور گسترش امکان دسترسی مأموران اجرایی هر کشور به پایگاه‌های اطلاعاتی و همچنین، هماهنگ‌سازی خدمات سازمان اینترنتی با سامانه‌های ملی، دو سامانه‌ی دیگر نیز شامل شبکه‌ی پایگاه‌های اطلاعاتی سیار^۱ و ثابت^۲ ایجاد شده است که مراکز مختلف پلیس مستقر در فرودگاه‌ها، نقاط مرزی، پایگاه‌های مهاجرت و... می‌توانند در سامانه‌ی سیار به صورت آفلاین و در سامانه‌ی ثابت به صورت آنلاین، به جستجوی اطلاعات لازم به صورت همزمان در پایگاه اطلاعاتی ملی و پایگاه اطلاعاتی سازمان اینترنتی پردازند.

۱-۱. اعلان قرمز (تحت پیگرد) ۳

این اعلان به منظور دسترسی به متهمین و رسیدگی قضائی به موارد اتهامی آن‌ها و یا دستیابی به محکومین برای اجرای مجازات آن‌هاست که صدور آن بدو توسط اینترنتی صورت نمی‌گیرد، بلکه بر اساس یک حکم بازداشت دادگاهی ملی و یا دادگاهی بین‌المللی خواهد بود. مدت اعتبار آن پنج سال است که می‌بایست از طریق کشور متقاضی به‌روزرسانی گردد. همچنین، طبقه‌بندی این اعلان محرمانه است و صرفاً بعضی از موارد صادر شده در تارنمای سازمان و در معرض دید عموم قرار می‌گیرد. به طور مثال، از میان ۵۸۰۰۰۰ اعلان قرمز صادر شده، صرفاً ۷۰۰۰ اعلان به صورت رسمی منتشر شده‌اند که البته، برخی به صورت چکیده و نه با تصویر کامل هستند.

درخواست صدور این اعلان همراه با ارسال مشخصات سجلی کامل و ویژگی‌های هویتی

1. MIND (Mobile INTERPOL Network Database)
2. FIND (Fixed INTERPOL Network Database)
3. Red Notice (wanted)

فرد (همانند رنگ مو، رنگ چشم، اثر انگشت- در صورت وجود- و...) به همراه نوع جرم ارتكابی (مواردی همانند قتل، سرقت مسلحانه، تجاوز جنسی و...) و مجازات پیش‌بینی شده برای آن می‌باشد که البته، صرف ارسال درخواست، موجب صدور اعلان قرمز نخواهد شد و کارگروهی تخصصی^۱ نسبت به ارزیابی درخواست و تطبیق آن با مواد اساسنامه‌ی اینترپل خصوصاً مواد دو^۲ (عدم مغایرت با روح اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر) و سه^۳ (ممنوعیت اعمال درخواست‌های سیاسی، نظامی، مذهبی و نژادی) اقدام و تصمیم‌گیری خواهد نمود. از این روست که به طور مثال، درخواست‌های ارسالی با ذکر مجازات اعدام برای جرم ارتكابی در آن کشور، به دلیل اعتقاد کارگروه و نهاد مستقل نظارتی آن (یعنی کمیسیون کنترل فایل‌ها)^۴ مبنی بر مغایرت اعدام با روح اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر، ترتیب اثر داده نمی‌شود.

نکته‌ی حائز اهمیت آن است که اعلان قرمز بنابر تصریح سازمان اینترپل، قرار جلب نیست^۵ و نمی‌توان آن را به طور مثال با قرار جلب صادره از دیوان کیفری بین‌المللی و یا قرار جلب اروپایی مقایسه نمود؛ لذا، در عمل شاهد اختلاف رفتار پلیس‌های کشورهای مختلف در قبال آن هستیم. برخی از کشورها با رویکرد تکلیف حداقلی، صرفاً نسبت به اعلام حضور فرد تحت تعقیب در آن کشور مبادرت می‌ورزند و برخی دیگر وی را بازداشت می‌نمایند، اما ادامه‌ی بازداشت را منوط به ارسال مستندات کافی از سوی متقاضی به مرجع قضائی آن کشور و تصمیم نهایی آن مرجع می‌دانند.

1. specialised task force

2. Constitution of the ICPCO-INTERPOL Article 2

Its aims are: (1) To ensure and promote the widest possible mutual assistance between all criminal police authorities within the limits of the laws existing in the different countries and in the spirit of the "Universal Declaration of Human Rights"...

(www.interpol.int...- www.plink.ir/RRnkd)

3. Article 3

It is strictly forbidden for the Organization to undertake any intervention or activities of a political, military, religious or racial character

4. Commission for the Control of INTERPOL's Files (CCF)

5. A Red Notice is an international wanted persons notice, but it is not an arrest warrant.

(www.interpol.int...- www.plink.ir/8BfOJ)

۱-۲. اعلان سبز (هشدار)^۱

به منظور افزایش هوشیاری پلیس‌های کشورهای عضو، اعلان سبز طراحی شده است که به وسیله‌ی آن در خصوص وضعیت مجرمی که محکومیت خود را گذرانده و ممکن است در کشورهای دیگر مبادرت به ارتکاب جرم نماید، نوع ارتکاب جرم و شیوه‌های کار و دیگر اطلاعات مورد نظر اطلاع‌رسانی می‌گردد.

این اعلان علاوه بر آن که در راستای وظایف تعاملی اعضا به منظور تأمین امنیت عمومی تمامی کشورها می‌باشد، گاهی به منظور حساسیت‌زایی غیرواقعی و تحمیل نوعی مجازات تکمیلی و سلب آزادی عمل محکوم در خارج از کشور به کار گرفته می‌شود.

صدور اعلان سبز برای اعضای سازمان‌های تروریستی در مواقعی که با صدور اعلان قرمز به دلایل مختلف موافقت نمی‌شود، از جمله اقدامات محدودکننده‌ی این سازمان‌ها به حساب می‌آید؛ چرا که سبب تشدید اقدامات کنترلی پلیس‌های دنیا بر تحرکات اعضا به عنوان مجریان اصلی اهداف تروریستی این سازمان‌ها خواهد شد.

۱-۳. اعلان زرد (گمشدگان)^۲

این اعلان با درخواست کشورهای عضو و ارسال مشخصات و عکس افراد گمشده به دبیرخانه‌ی کل صادر می‌گردد تا در صورت مشاهده‌ی فرد، در اسرع وقت توسط پلیس آن کشور اطلاع‌رسانی گردد. اعلانی که از میان بیش از هفت هزار مورد بارگزاری شده در تارنمای اینترپل، بسیاری از موارد آن مربوط به کودکان کشورهای مختلف آفریقایی است که در دام باندهای قاچاق انسان افتاده‌اند.

از کارکردهای خاص صدور این اعلان می‌تواند حساسیت‌برانگیزی در مجامع بین‌المللی حقوق بشری به منظور افشای اعدام‌های درون‌تشکیلاتی سازمان‌های تروریستی و مجاب نمودن پلیس‌های دنیا به تحقیقات بیشتر در خصوص سرنوشت ناپدیدشدگان اجباری باشد.

۱. Green Notice (Warning)

۲. Yellow Notice (missing persons)

۱-۴. اعلان مشکی (اجساد شناسایی نشده) ۱

اعلان مشکی مربوط به اجساد است که به دلایل مختلف یافت می‌شوند، اما مورد شناسایی واقع نمی‌گردند. بدین علت پلیس آن کشور از طریق درخواست صدور این اعلان نسبت به استعلام از کشورهای عضو اینترپل اقدام می‌نماید. این اعلان در برخی از موارد می‌تواند منجر به سرخ‌بایی و کشف جنایات سازمان‌های تروریستی شود.

علاوه بر این، در فجایع انسانی که اجساد بسیاری برجا می‌ماند، سازمان اینترپل بنا به درخواست پلیس آن کشور با اعزام تیم شناسایی قربانیان^۲ به همکاری با آنان می‌پردازد. به عنوان نمونه، می‌توان به سونامی سال ۲۰۰۴ در تایلند اشاره نمود که تیم اعزامی، موفق به شناسایی نزدیک به ۵۰۰۰ قربانی از ۳۶ کشور می‌گردد.^۳

۱-۶. اعلان نارنجی^۴

برای اعلام هشدار یک تهدید جدی و قریب‌الوقوع علیه امنیت عمومی که می‌تواند ناشی از یک واقعه همانند بمب‌گذاری یا مربوط به یک فرد یا یک موضوع باشد، از این اعلان استفاده می‌شود.

به طور مثال، در گزارش سالانه‌ی اینترپل در سال ۲۰۱۳ اشاره شده است که «انفجار دو بمب در پایانه‌ی محل برگزاری مسابقات ماراتن در بوستون، موجب کشته شدن سه نفر و زخمی شدن بیش از ۱۷۰ نفر گردید. به درخواست مقامات آمریکایی، اینترپل اقدام به صدور اعلان نارنجی در خصوص تصاویر افرادی نمود که در بمب‌گذاری‌های مذکور نقش داشته‌اند. در نتیجه، دو مظنون به نام دژوکار تیسارنیف ۱۹ ساله و دیگری برادرش به نام تامرلان تیسارنیف ۲۶ ساله شناسایی شدند که مظنون دوم به هنگام تیراندازی پلیس در عملیات تعقیب و گریز کشته شد.» (سازمان پلیس بین‌الملل، ۱۳۹۳: ۶۱).

1. Black Notice (unidentified persons)
2. Disaster Victim Identification (DVI)
3. INTERPOL also played a central role in global DVI efforts based in Thailand which led to the successful identification of nearly 5,000 victims from 36 countries.
(www.interpol.int... – www.plink.ir/aSBdS)
4. Orange Notice

در پایان این قسمت قابل ذکر است که به لحاظ فراوانی اعلان‌ها، بیشترین موارد صدور در طول سال‌های اخیر به رنگ قرمز اختصاص داشته و به طور مثال، در آمار اعلامی دبیرخانه در سال ۲۰۱۳ آمده است که از مجموع بیش از ۱۳۰۰۰ اعلان صادره در این سال، ۸۸۵۷ اعلان قرمز، ۱۸۸۹ اعلان زرد، ۱۶۹۱ اعلان آبی، ۱۰۰۴ اعلان سبز، ۱۱۷ اعلان مشکی، ۱۰۲ اعلان بنفش، ۷۹ اعلان سازمان ملل و ۴۳ اعلان نارنجی می‌باشد (سازمان پلیس بین‌الملل، ۱۳۹۳: ۶۱).

ضمناً، در هشتاد و پنجمین نشست عمومی اینترنتی در نوامبر ۲۰۱۶ صحبت از ایجاد اعلان جدیدی به نام نقره‌ای^۱ به منظور شناسایی و ضبط اموال ناشی از جرم گردید که البته، تاکنون قطعی و اعلام رسمی نشده است. صدور چنین اعلانی با عنایت به تسهیل روند مقابله با تأمین مالی سازمان‌های تروریستی از اهمیت زیادی برخوردار است.

۲. سازکار صدور اعلان‌ها و استرداد مجرمین

طبق تبصره‌ی ماده‌ی یک «دستورالعمل راجع به استرداد مجرمین و معاضدت قضائی بین‌المللی» به شماره ۹۰۰۰/۱۳۱۸۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۹۲/۳/۱۲، «دادگاه‌ها و دادسراهای سراسر کشور، در مواردی که از فرار مجرمین به خارج از کشور مطلع می‌شوند، ضمن صدور دستور دستگیری در مبادی ورودی - خروجی کشور از طریق دادستانی کل کشور، دستور فوری جهت ردیابی و شناسایی متهم یا محکوم فراری به پلیس بین‌الملل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران صادر نموده و رونوشت آن را در اسرع وقت به اداره کل امور بین‌الملل قوه‌ی قضائیه و در جرائم امنیتی حسب مورد به وزارت اطلاعات یا سایر نهادهای ذی‌ربط نیز ارسال نمایند.»

با عنایت به ذکر دادگاه و دادسرا، مشخص می‌گردد که درخواست صدور اعلان از هر کدام از این دو مرجع ممکن خواهد بود. البته، در صدر تبصره، کلمه‌ی «مجرم» بکار رفته است، در حالی که فرد مورد تحقیق در دادسرا و حتی در دادگاه تا قبل از صدور حکم نهایی قطعی، «متهم» نامیده می‌شود و لذا، بهتر بود عبارت صحیح «...در مواردی که از فرار متهمین و

یا مجرمین به خارج از کشور مطلع می‌شوند...» بکار می‌رفت؛ اگرچه این اشکال به عنوان دستورالعمل نیز وارد است (دستورالعمل راجع به استرداد مجرمین...).

ذیل تبصره صحبت از ردیابی و شناسایی متهم یا محکوم فراری شده که این منطبق بر همان دو کارکردی بودن اعلان قرمز است. (تعقیب متهمین به منظور رسیدگی قضائی و دستگیری مجرمین فراری به منظور اجرای مجازات). البته، همانطور که ذکر شد، رویه‌ی واحدی در عملکرد پلیس‌های بین‌الملل کشورها دیده نمی‌شود و مشخصاً دو نظر متفاوت در خصوص اعلان‌های قرمز صادره از طرف اینترپل وجود دارد. بدین ترتیب که پلیس‌های برخی از کشورها صرفاً خود را ملزم به اعلام حضور فرد مورد تعقیب در آن کشور می‌دانند، ولی برخی دیگر معتقدند که علاوه بر اعلام، وظیفه‌ی دستگیری نیز وجود دارد.

در هر دو صورت، این تصور غلط در خصوص عملکرد پلیس‌های بین‌الملل رواج دارد که به محض صدور اعلان قرمز موظف هستند فرد مورد نظر را به کشور در خواست کننده مسترد نمایند. این در حالیست که مرجع استرداد صرفاً دستگاه قضائی کشور میزبان است.

به طور مثال، در خصوص ایران در ماده ۸ دستورالعمل مذکور آمده است که «با توجه به عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان پلیس جنایی بین‌المللی (اینترپل)،^۱ درخواست‌های بازداشت یا اعلان‌های قرمز که از طریق پلیس بین‌الملل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران واصل می‌شود، به منزله‌ی درخواست فوری مقام قضائی خارجی می‌باشد و مطابق مقررات قانونی مورد اقدام قرار خواهد گرفت.» و در ماده ۹ اشاره می‌کند: «درخواست‌های فوری ماده‌ی قبل، در صورت شناسایی شخص به دادسرای مربوط و در غیر اینصورت به دادسرای تهران ارائه می‌شوند. دادسرا دستورات لازم را به مبادی ورودی- خروجی کشور از طریق دادستانی کل کشور ابلاغ می‌نماید. در صورت دستگیری، دادسرای مربوط ضمن صدور قرار تأمین مناسب، مهلت مقرر قانونی جهت ارسال مدارک استرداد تعیین نموده و از طریق پلیس بین‌الملل به کشور تقاضاکننده اعلام می‌کند. در صورت عدم وصول مدارک در مهلت تعیین شده، از تأمین مأخوذه رفع اثر و شخص بلافاصله آزاد خواهد شد.»

۱. شکل املائی نوشته شده در دستورالعمل، برگرفته از قرائت فرانسوی این واژه است.

این شیوه به صورت فراگیر در خصوص سایر کشورها نیز وجود دارد و در واقع، پلیس‌های بین‌الملل در مقام ضابط قضائی، صرفاً موظف به دستگیری فرد مورد تعقیب و اعلام به مقامات قضائی مربوطه هستند و ادامه‌ی مراحل به منظور اجرای استرداد، توسط دستگاه قضائی آن کشور صورت می‌پذیرد.

لذا، در درجه‌ی نخست می‌بایست نسبت به مفتوح کردن پرونده و آغاز تعقیب قضائی در دادسرا اقدام نمود و سپس، به دلیل عدم حضور متهم در داخل کشور، درخواست ردیابی و شناسایی را به ترتیب مقرر در دستورالعمل، به پلیس بین‌الملل ناجا ارسال کرد. متعاقباً درخواست مورد نظر برای اینترپل فرستاده شده و در کارگروه تخصصی آن مورد بررسی قرار می‌گیرد که در صورت عدم مغایرت با ماده‌ی دوم اساسنامه‌ی سازمان (لزوم رعایت روح اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر و احترام به حقوق اساسی و آزادی‌های فردی) و ماده‌ی سه (لزوم بی‌طرفی و عدم مداخله در موارد سیاسی، نظامی، مذهبی یا نژادی) منجر به صدور اعلان قرمز و اعلام به تمامی پلیس‌های بین‌الملل کشورها از طریق سامانه‌ی داخلی و عنداللزوم در تارنمای اینترپل و در دسترس عموم خواهد شد.

لازم به ذکر است که قید مجازات «اعدام»، خصوصاً با عنایت به قطعنامه‌ی سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۸^۱ (مبنی بر لزوم توقف مجازات اعدام) و همچنین، «شلاق» از جمله مواردی است که علی‌رغم رویه‌ی گذشته، در حال حاضر قطعاً مانع تأیید درخواست اعلان قرمز از سوی اینترپل می‌گردد.

اگر اعلان قرمز صادر شده منجر به دستگیری توسط کشوری شود، گام بعدی آن ارسال مدارک و مستندات لازم به دستگاه قضائی آن کشور به منظور اجرایی شدن استرداد خواهد بود. در همین رابطه، برخی از نویسندگان اشاره داشته‌اند که «در اینجا این توقیف می‌تواند مقدمه‌ی استرداد باشد که نباید آن را با توقیف موقت اشتباه کرد. توقیف موقت مستلزم درخواستی از مقامات قضائی دولت متقاضی از دولت مورد تقاضا است. در اینجا، این مساعدت پلیس بین‌الملل در توقیف است، ولی دولتی که باید تقاضای توقیف کند، معلوم نیست و

1. Moratorium on the use of the death penalty

United Nations resolution 62/149, 26 February 2008.

(www.undocs.org... – www.plink.ir/11PpS)

معنی این کلام آن است که باید به زودی درخواست توقیف موقت برای تبدیل این توقیف به توقیف موقت برسد تا بدین توقیف جنبه‌ی قانونی بدهد؛ چه این توقیف فقط به درخواست پلیس بیگانه صورت گرفته و از نظر حقوقی مبنایی ندارد.» (حسینی‌نژاد، ۱۳۷۳: ۱۲۱).

بدین منظور، مطابق با ماده‌ی یک دستورالعمل مذکور: «دادسراها و دادگاه‌ها در مواردی که استرداد متهم و یا محکوم از کشور خارجی ضروریست، درخواست خود را در صورت وجود قرارداد دوجانبه^۱ مطابق مفاد قرارداد و در غیر اینصورت بر اساس «عمل متقابل» و مطابق مفاد این دستورالعمل خطاب به اداره کل امور بین‌الملل قوه‌ی قضائیه ارسال نمایند.» و در ادامه در ماده‌ی دو آمده است که «لازم است درخواست‌های استرداد به همراه مدارک زیر به اداره کل امور بین‌الملل قوه‌ی قضائیه ارسال گردد:

الف. در مورد متهمین؛

- شرح جریان ارتکاب جرم.

- تصویر مصدق مواد قانونی تعیین‌کننده‌ی جرم و مجازات.

- تصویر مصدق مستندات قانونی مربوط به مرور زمان.

- اصل برگ جلب.

- تصویر مصدق هرگونه اسناد و مدارکی که وقوع جرم و انتساب آن به متهم را محرز می‌نماید.

- تصویر مصدق مدارک هویتی و نشانی فرد یا افراد مورد نظر.

- عکس، اثر انگشت و هرگونه اطلاعات که به شناسایی مجرم متواری کمک نماید (در

صورت وجود).

۱. لازم به ذکر است که جمهوری اسلامی ایران با بیش از هفتاد کشور دنیا، موافقت‌نامه‌ی معاضدت قضائی در امور کیفری، مدنی، انتقال محکومین به حبس و خصوصاً استرداد مجرمین دارد که فهرست به‌روز شده‌ی آن در تارنمای اداره کل امور بین‌الملل قوه‌ی قضائیه بارگزاری می‌گردد. به طور مثال، بر اساس آخرین فهرست مندرج در تارنمای مذکور، کشور ایران دارای موافقت‌نامه‌ی استرداد مجرمین با کشورهای کره‌ی جنوبی، اندونزی، قبرس، چین، قزاقستان، عراق، بلاروس، تاجیکستان، هند، افغانستان، امارات متحده‌ی عربی، قطر، آفریقای جنوبی، اوکراین، قرقیزستان، ارمنستان، کویت، ترکیه، بوسنی و هرزگوین، الجزایر، سوریه، ازبکستان، روسیه، آذربایجان، فرانسه، پاکستان، مالزی و لبنان می‌باشد. البته، برخی از این موافقت‌نامه‌ها همانند موافقت‌نامه‌ی استرداد مجرمین ایران و فرانسه در سال ۱۳۴۳ عملاً ملغی شده است و طرفین خود را ملزم به اجرای آن نمی‌دانند. برخی دیگر نیز همانند موافقت‌نامه‌ی استرداد مجرمین ایران و قبرس در سال ۱۳۹۳ هنوز به تصویب مجلس‌های دو کشور نرسیده و عملاً مورد اجرا واقع نشده است.

ب. در مورد محکومین؛

- مدارک مزبور در بند الف.

- نسخه‌ی مصدق حکم قطعی.

- مدارک مربوط به چگونگی قطعیت رأی (مواد قانونی و گزارش مأمور ابلاغ یا تصویر مصدق

روزنامه‌ای که رأی در آن منتشر گردیده است)...

متعاقب انجام این مراحل و تکمیل مدارک، اداره کل بین‌الملل قوه‌ی قضائیه نسبت به

ترجمه و ارسال آن به دستگاه قضائی کشور مربوطه اقدام می‌نماید و تصویری از آن نیز برای

پلیس بین‌الملل ناجا ارسال می‌گردد.

لازم به ذکر است که درخواست استرداد، منوط به وجود اعلان قرمز و دستگیری پلیس

کشور محل اقامت نمی‌باشد و در صورت اطلاع دقیق از محل سکونت متهم و یا محکوم و

حتی بدون اطلاع دقیق و صرف اعلام مشخصات هویتی، مقام قضائی هر کشور می‌تواند رأساً

نسبت به ارسال درخواست استرداد (چه با استناد به عمل متقابل و چه در صورت وجود

موافقت‌نامه با استناد به آن) اقدام نماید. البته، در مواردی که کشور درخواست‌شونده صرفاً

وجود معاهده را شرط استرداد مجرم می‌داند، بر اساس ماده‌ی شانزدهم کنوانسیون سازمان

ملل متحد برای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته‌ی فراملی، می‌تواند آن کنوانسیون را مبنای

قانونی استرداد مجرمین تلقی نماید.^۱

۳. رویه‌ی اینترنتی در مبارزه با سازمان‌های تروریستی

مجمع عمومی این سازمان در پنجاه و چهارمین نشست سالانه‌ی خود در سال ۱۹۸۵ در

واشنگتن دی‌سی، دستور تشکیل یک شعبه‌ی ویژه در دبیرخانه‌ی کل را به منظور همکاری

1. United Nations Convention against Transnational Organized Crime

General Assembly resolution 55/25 of 15 November 2000

Article 16. Extradition

...4- If a State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Convention the legal basis for extradition in respect of any offence to which this article applies... (www.unodc.org...- www.plink.ir/vwgrN)

و هماهنگی علیه تروریسم بین‌المللی صادر می‌نماید.^۱ بدین ترتیب، کلیه‌ی اعضا اطلاعات مربوط به افراد، گروه‌ها، ابزار مورد استفاده در جرائم تروریستی، مدارک به دست آمده از صحنه‌های جرم، شگردها و... را به این شعبه ارسال می‌دارند تا با هدایت آن زمینه‌ی همکاری، هماهنگی و تبادل مؤثر اطلاعات صورت پذیرد. بعد از آن سال نیز توجه جدی به موضوع تروریسم و تشکیل کمیته‌های ویژه به منظور همکاری هرچه بیشتر کشورها در دستور کار اینترپل قرار داشت تا سال ۲۰۰۲ و تشکیل گروه ضربت ائتلافی که می‌توان آن را مهم‌ترین اقدام این سازمان در مبارزه با تروریسم قلمداد نمود.

در گزارش سال ۲۰۱۱ اینترپل آمده است که «اهداف اولیه این گروه (ضربت ائتلافی)، شناسایی اعضای گروه‌های فعال در تروریسم بین‌الملل و معرفی یک پایگاه اطلاعاتی قابل جستجو مربوط به افراد تحت پیگرد یا مظنون به فعالیت‌های تروریستی است... شش گروه ضربت منطقه‌ای ایجاد شده است که هر یک اقدامات مربوط به مبارزه با تروریسم در منطقه‌ی مربوط به خود را هماهنگ می‌کنند. پروژه‌ی القبدا^۲ (منطقه‌ی غرب آسیا و شمال آفریقا)، پروژه‌ی آمازون (مرکز و جنوب آمریکا)، پروژه‌ی بائوباب^۳ (شرق، غرب و جنوب آفریقا)، پروژه‌ی کالکان (مرکز و جنوب آسیا)، پروژه‌ی نکسوز^۴ (اروپا) و پروژه‌ی اقیانوس آرام (جنوب شرق آسیا و جزایر اقیانوس آرام)؛ این پروژه‌ها با هدف شناسایی گروه‌های فعال تروریستی و اعضای آن در یک منطقه‌ی خاص، درخواست جمع‌آوری و تبادل اطلاعات، ارائه‌ی پشتیبانی تحلیلی، توانمندسازی کشورهای عضو برای پرداختن به مسئله‌ی تروریسم و شناسایی و درخواست معرفی افسران تماس در کشورهای عضو طراحی شده است. برای هر پروژه در هر سال یک نشست برگزار می‌شود... این کار گروه‌ها بخش‌هایی را معرفی می‌کنند که با استفاده

1. The ICPO-Interpol General Assembly, meeting in Washington, D.C. from 1st to 8th October 1985 at its 54th session
- ...2- ...the General Secretariat's existing capability to coordinate and enhance cooperation in combating international terrorism be reinforced by creating a specialized group within the Police Division (Sub-Division 1). (www.interpol.int...- www.plink.ir/GTsr)
2. Al-Qabdah
3. Baobab
4. Nexus

از آن‌ها تحقیقات ویژه در خصوص شبکه‌های تروریستی آغاز و در جهت انهدام این شبکه‌ها و دستگیری اعضایشان اقدام می‌شود.» (سازمان اینترپل، ۱۳۹۰: ۱۱).

لازم به ذکر است که همکاری و ارتباطات پلیس‌های دنیا محدود به سازکار تعریف شده نمی‌باشد و همین امر دلیلی برای لزوم توجه ویژه به ظرفیت‌های این نهاد خواهد بود. به طور مثال، رئیس وقت پلیس بین‌الملل ناجا با اعلام خبر دستگیری علیرضا زیبا حالت منفرد (از متهمین پرونده‌ی فساد نفتی) توضیح می‌دهد که «ابتدا این فرد در کشور مالزی در شرق آسیا ردیابی، شناسایی و دستگیر شد، اما متأسفانه با تبانی‌های صورت گرفته مجدداً متواری می‌گردد که در ادامه‌ی فرآیند ردیابی، فرد مذکور در یکی از کشورهای آمریکای مرکزی [جمهوری دومینیکن] شناسایی و با همکاری پلیس این کشور دستگیر می‌شود که بر اساس تعاملات پلیسی توانستیم متهم را پس از انتقال به کوبا و هاوانا و از آنجا به مسکو و از مسکو به داخل کشور بازگردانیم.»

اما فارغ از عدم اطلاع برخی کارشناسان ذی‌ربط در دستگاه‌های مختلف به منظور بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و فرصت‌های اینترپل، بخشی دیگر از عدم اقبال به لزوم اقدامات قضائی و پلیسی در سطح بین‌المللی، ناشی از ضعف مکانیسم‌های معاضدتی بین کشورها و عدم وحدت رویه است که به موجب آن غالباً شاهد رفتارهای سلیقه‌ای و بعضاً بهانه‌جویانه توسط پلیس‌های بین‌الملل کشورها در برابر اعلان‌های قرمز و موضوع استرداد حتی با وجود موافقت‌نامه‌ی معاضدت قضائی هستیم. مصداق بارز این موضوع، حمایت کشور فرانسه از سازمان تروریستی منافقین با اعطای آزادی فعالیت، اسکان و تردد به آنان و خودداری از استرداد و یا محاکمه‌ی اعضای تحت تعقیب آن است.

علاوه بر این، در سال ۱۳۹۵ تعداد ۲۳ اعلان قرمز سران این سازمان توسط کمیسیون کنترل فایل‌های اینترپل به دلیل اعمال نفوذ و به بهانه‌ی وضعیت پناهندگی^۱ آنان در کشور فرانسه حذف می‌گردد. این در حالیست که اصل اعطای پناهندگی و تمدید مستمر آن توسط این کشور و سایر کشورهای اروپایی پناه‌دهنده به اعضای منافقین، به دلیل سابقه‌ی روشن و مستند جنایت‌های این سازمان علیه هزاران نفر از مردم دو کشور ایران و عراق با

بیش از هزاران برگ سندی که در محاکم دو کشور مفتوح است، خود اقدامی ناقض مقررات بین‌المللی و محل بحث و مناقشه است. پناه دادن به اعضای سازمان تروریستی منافقین، نقض آشکار ماده‌ی اول کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان مصوب ۱۹۵۱^۱ (مبنی بر لزوم عدم اعطای پناهندگی به مرتکبین جرائم علیه صلح یا علیه بشریت یا جنایت جنگی، مرتکبین جنایت عمده‌ی مشمول مجازات عمومی قبل از اعطای پناهندگی و در خارج از این کشور، و مرتکبین اعمال مغایر با مقاصد و اصول ملل متحد- همانند فرقه‌گرایی و سلب حقوق اولیه‌ی اعضا با دستوراتی تشکیلاتی همانند طلاق اجباری و...)؛ و همچنین، خلاف الزامات قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت سازمان ملل متحد برای کلیه‌ی کشورهای دنیا در سال ۲۰۰۱ و به طور مشخص ماده‌ی سوم آن (مبنی بر لزوم اطمینان از عدم وجود سابقه‌ی تروریستی برای متقاضی و همچنین، عدم سوءاستفاده‌ی مرتکبین و یا برنامه‌ریزان و تسهیل‌کنندگان اعمال تروریستی از عنوان پناهنده)^۲ می‌باشد. لکن، شاهدیم حتی در زمانی که نام سازمان

1. Convention Relating to the Status of Refugees, 1951 Geneva Article 1

...F- The provisions of this Convention shall not apply to any person with respect to whom there are serious reasons for considering that:

- (a) he has committed a crime against peace, a war crime, or a crime against humanity, as defined in the international instruments drawn up to make provision in respect of such crimes;
- (b) he has committed a serious non-political crime outside the country of refuge prior to his admission to that country as a refugee;
- (c) he has been guilty of acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

(www.unhcr.org...- www.plink.ir/zMIDj)

2. United Nations Security Council resolution 1373 (2001) Article 3

...(f) Take appropriate measures in conformity with the relevant provisions of national and international law, including international standards of human rights, before granting refugee status, for the purpose of ensuring that the asylum-seeker has not planned, facilitated or participated in the commission of terrorist acts; (g) Ensure, in conformity with international law, that refugee status is not abused by the perpetrators, organizers or facilitators of terrorist acts, and that claims of political motivation are not recognized as grounds for refusing requests for the extradition of alleged terrorists;... (www.unodc.org...- www.plink.ir/K4chu)

مجاهدین خلق در لیست سازمان‌های تروریستی اتحادیه اروپا (یعنی بین سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۹)^۱ قرار دارد، نه تنها تغییری در وضعیت پناهندگی اعضای آن ایجاد نمی‌شود، بلکه تمدید و به تعبیری اعطای مجدد هم صورت می‌گیرد.

در همین رابطه به نظر نگارنده، دو راهکار وجود دارد که می‌تواند تا حدودی به رفع این مشکل کمک نماید. نخست آنکه بر اساس کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان مصوب ۱۹۵۱، کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان، عهده‌دار نظارت بر حسن اجرای کنوانسیون است^۲ که تا به حال صرفاً معطوف به رعایت حقوق پناهجویان و مراقبت بر عدم تبعیض و نفی سایر حقوق آنان شده است. تاکنون موردی را نمی‌توان یافت که این نهاد نظارتی مانع اعطای پناهندگی به پناهجویی شده باشد. رویکرد دکترین این موضوع هم با حق دانستن دریافت پناهندگی، صرفاً بر نقش حمایتی کمیساریا تأکید دارد و به طور مثال، بیان شده است که «کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان عمدتاً علاوه بر همکاری با دولت‌های مختلف جهت اجرای مفاد کنوانسیون، وظیفه دارد که به آنان یادآوری نماید که حمایت از پناهندگان نه تنها یک وظیفه‌ی قانونی است، بلکه یک اصل پذیرفته شده‌ی انسانی و بین‌المللی است... افراد در شرایط خاص که در معرض خطر و ترس باشند، حق خواهند داشت به کشورهای دیگر پناهنده شوند و کشور مورد تقاضا مکلف به پذیرش آن‌هاست» (جعفری، ۱۳۹۶: ۸۷ و ۱۰۶). این در حالیست که اساساً نظارت، واجد هر دو وجه ایجابی و سلبی است و همانطور که تکالیفی را بر دولت‌ها به منظور اعطای پناهندگی به پناهجویان و رعایت حقوق آنان بار می‌کند، بر اساس مفاد کنوانسیون و در مواردی که اعطای پناهندگی، غیرقانونی است، می‌بایست به عنوان ناظر برای جلوگیری از اعطا و یا سلب پناهندگی اعطا شده ورود نماید. به نظر می‌رسد

۱. بر اساس گزارش مندرج در تارنمای اتحادیه اروپا در خصوص پروسه و زمان ورود و خروج سازمان مجاهدین خلق از لیست اتحادیه

Judgment of the Court of First Instance in Case T-284/08

People's Mojahedin Organization of Iran v Council, ... (www.europa.eu... - www.plink.ir/zItoh)

2. Convention Relating to the Status of Refugees, 1951 Geneva Preamble

...noting that the United Nations High Commissioner for Refugees is charged with the task of supervising international conventions providing for the protection of refugees...

(www.unhcr.org... - www.plink.ir/zMIDj)

وزارت امور خارجه‌ی جمهوری اسلامی ایران بتواند با یادآوری جنبه‌ی مغفول این نهاد نظارتی طی یادداشتی به کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان، درخواست نظارت بر موارد ناقض ماده‌ی اول کنوانسیون مذکور را نماید و بدین ترتیب، به عنوان پایه‌گذار رویه‌ای جدید محسوب شود. تحقق این مهم با عنایت به روابط خوب جمهوری اسلامی ایران با این نهاد به دلیل حمایت‌های گسترده و پرهزینه‌ی ما از پناهیجویان افغان چشم‌انداز روشنی دارد. پیشنهاد دوم مربوط به احیای اعلان‌های قرمز محذوف سازمان تروریستی منافقین و جلوگیری از حذف سایر اعلان‌های صادره است که به منظور جلوگیری از شائبه‌ی سیاسی بودن اقدام جمهوری اسلامی ایران در قبال این سازمان، می‌توان هماهنگی لازم را به منظور ترغیب سایر دولت‌های متضرر از جمله عراق، به منظور تشکیل پرونده‌های قضائی و درخواست صدور اعلان برای سران این سازمان انجام داد.

باور عمومی جهانی بر این است که اقدامات تروریستی منافقین صرفاً به ایران محدود می‌شود و تنها محاکم قضائی این کشور است که احکامی را علیه اعضا و سران سازمان صادر نموده‌اند و در تعقیب آنان می‌باشند. لذا، یکی از محاسن ورود جدی کشورهای دیگری همچون عراق و سوریه، تغییر این باور غلط است.

مثال دیگر این موضوع، ابزارهایی همانند اعلان‌های قرمز برای رهبر سابق سازمان تروریستی پژاک است. علی‌رغم اینکه نام این سازمان در لیست تحریم‌های وزارت خزانه‌داری آمریکا^۱ و همچنین، به عنوان زیرشاخه‌ای از پ.ک.ک (که در لیست تروریسم اتحادیه اروپا^۲ و لیست

1. Treasury Designates Free Life Party of Kurdistan a Terrorist Organization
Washington, DC – The U.S. Department of the Treasury today (2/4/2009) designated the Free Life Party of Kurdistan (PJAK), a Kurdish group operating in the border region between Iraq and Iran, under Executive Order 13224 for being controlled by the terrorist group Kongra-Gel (KGK, aka the Kurdistan Workers Party or PKK)... (www.treasury.gov... – www.plink.ir/08cue)

2. Official Journal of the European Union

List of persons, groups and entities referred to in Article 1

...13- “Kurdistan Workers’ Party” — “PKK”, (a.k.a. “KADEK”, a.k.a. “KONGRA-GEL”)...

(www.eur-lex.europa.eu... – www.plink.ir/ vLBjQ)

سازمان‌های تروریست خارجی آمریکا^۱ قرار دارد) درج شده است، اما حاجی احمدی آزادانه در شهر کلن آلمان زندگی می‌کند. وی در گفتگو با برنامه‌ی مونیتور شبکه‌ی تلویزیونی آ.آ.ر. دی^۲ آلمان اظهار می‌کند که «تبعه‌ی دولت آلمان هستیم. دولت آلمان از فعالیت‌های من مطلع است و من از منزل خود در کلن، پژاک را هدایت می‌کنم.» (ایرانی، ۱۳۹۲: ۵۰).

حمایت از این سازمان تروریستی صرفاً توسط کشور آلمان صورت نمی‌پذیرد و رهبر فعلی پژاک به نام سیامک معینی، آزادانه متردد بسیاری از کشورهای اروپایی و در حال هماهنگی و طراحی اقدامات تروریستی است. علاوه بر این می‌توان به گزارشی در مجله‌ی نیویورکر اشاره کرد که بیان می‌دارد: «ایالات متحده و اسرائیل در حمایت از پژاک با یکدیگر همکاری کرده‌اند.»^۳ این نقاط ضعف و عوامل جلوگیری از اجرای کامل عدالت قضائی، همواره دغدغه‌ی بسیاری از شرکت‌کنندگان در نشست‌های عمومی اینترنتی بوده است و تأکید مدامی به منظور لزوم همکاری‌های بیشتر میان کشورها خصوصاً به منظور مبارزه با تروریسم صورت می‌گیرد. اما با این حال هرگز نمی‌توان به بهانه‌ی کم‌کارکردی ابزارهای موجود، از ظرفیت آن‌ها بهره نبرد و لذا، درخواست تحت تعقیب قرار گرفتن و حتی سایر اعلان‌ها (بسته به طراحی و هدف‌گذاری مدنظر) و همچنین، ارسال درخواست‌های استرداد دوجانبه حتماً می‌بایست در دستور کار قرار گیرد.

به نظر برخی از نویسندگان، «وجود اختلاف نظر در تعریف تروریسم، مانع از واکنش کیفی قابل ملاحظه‌ای در برابر فعالیت‌های تروریستی شده است؛ در این راستا، برخی از دولت‌ها با استناد به تعاریف خود از تروریسم از محاکمه و یا استرداد متهمان به فعالیت یا عضویت

1. Designated Foreign Terrorist Organizations (FTO)

Kurdistan Workers Party (PKK, aka Kongra-Gel), 10/8/1997.

(www.state.gov... – www.plink.ir/e7Uzh)

2. ARD broadcaster

3. The Next Act

Is a damaged Administration less likely to attack Iran, or more?

By Seymour M. Hersh, November 19, 2006

...In the past six months, Israel and the United States have also been working together in support of a Kurdish resistance group known as the Party for Free Life in Kurdistan...

(www.newyorker.com... – www.plink.ir/xuTpM)

در گروه‌های تروریستی سرباز می‌زنند.» (عبدالهی، ۱۳۸۸: ۱۰۶). اما به نظر نگارنده، آنچه که متأسفانه کارکرد اینترپل را علی‌رغم ظرفیت فوق‌العاده و منحصر به فرد آن در مبارزه با سازمان‌های تروریستی کم نموده است، عدم وجود ضمانت اجرا در برابر مصوبات مجمع عمومی و همچنین، اخلال در روند همکاری‌های مؤثر پلیس‌ها به دلیل سلیقه‌ورزی‌های سیاسی و یا منفعت‌جویانه است. به همین دلیل، برخی از صاحب‌نظران پیشنهاد داده‌اند که «با توجه به وضعیت حقوقی خاص حاکم بر سازمان پلیس بین‌الملل جنایی و اهمیت آن در ابعاد بین‌المللی، شاید لازم باشد که اینترپل به عنوان یکی از نهادهای زیرمجموعه‌ی سازمان ملل متحد قرار بگیرد. این مسئله از آن جهت مورد تأکید است که بسیاری از تصمیمات اینترپل، دارای ضمانت اجراهای قوی نبوده و از طرف دیگر، بسیاری از مصوبات و کنوانسیون‌های سازمان ملل به خصوص اجرای فصل هفتم منشور سازمان ملل و احکام دادگاه‌های متشکله از طرف شورای امنیت نیاز به همکاری و استفاده از ظرفیت‌های سازمان پلیس بین‌الملل جنایی دارد و هیچ‌گونه الزامی برای هیچ یک از طرفین جهت اجرای مصوبات طرف دیگر وجود نداشته است و مناسبات فقط در حد همکاری می‌باشد.» (میرزایی، ۱۳۹۰: ۱۳۷).

وضعیت موجود، بسیاری از کارشناسان و صاحب‌نظران را بر این می‌دارد که به دنبال سازکارها و ابزارهای نوین به منظور تحقق معاضدت قضائی مطلوب کشورها و همکاری حداکثری آنان در خصوص ردیابی، استرداد مجرمین و... باشند. به طور مثال، وزیر خارجه‌ی کشور هلند در مراسم افتتاحیه‌ی ساختمان جدید مقر دیوان کیفری بین‌المللی در لاهه، ضمن اعلام ضرورت جلب همکاری‌های بین‌المللی یادآور شد که «برخی کشورها در مورد ارائه‌ی اطلاعات مهم و یا استرداد مجرمان در مورد جرائم خاص، همکاری‌های لازم را ندارند و موضوعی که برای هلند مهم است، انعقاد معاهده‌ای است که این خلأ را پر کند.» وی همچنین بیان داشت که «این سند ابر مبنای همکاری‌های بین‌دولتی^۱ تقویت‌کننده‌ی حقوق بین‌الملل در زمینه‌ی کارآمدی پیگیری جرائم بین‌المللی است.»^۲

1. Inter State

2. Official Opening of the ICC Permanent Premises on 19 April 2016

Speech by H.E. Mr Bert Koenders, Minister of Foreign Affairs of the Netherlands

(www.icc-cpi.int... – www.plink.ir/RVmTx)

نتیجه گیری

بعد از ذکر توضیحات اعلان‌ها، سازکار استرداد و اقدامات اختصاصی سازمان اینترپل در مواجهه با سازمان‌های تروریستی می‌توان ادعا نمود که در میان سازمان‌های بین‌المللی، اینترپل نقش اصلی را در مبارزه با تروریسم ایفا می‌کند و با عنایت به ابزارهای ارتباطی و تشکیل سامانه‌ها در راستای تقویت هرچه بیشتر همکاری پلیس‌های دنیا، این امکان را به خوبی دارد که ارتکاب اقدامات تروریستی و خشونت‌پراکن را برای مرتکبین بالقوه‌ی آن بسیار دشوار و پرخطر نماید. اینترپل با سیاست گسترش جامعه‌ی انتظامی بین‌المللی و اتخاذ تاکتیک مبارزه‌ی جزء به کل با سازمان‌های تروریستی، موجب ناامن‌سازی جهانی برای مجرمین و دستگیری آنان و پیشگیری از وقوع اقدامات تروریستی بعدی خواهد بود. البته، این سازمان برخلاف دیوان کیفری بین‌المللی صرفاً به دنبال رهبران و سران این دسته از اشخاص حقوقی نیست، بلکه مباشرین جرائم تروریستی و تمامی اعضای خرد این سازمان‌ها را نیز تحت تعقیب و مراقبت خود قرار می‌دهد. اعلان‌های اینترپل، امکان‌های مهمی برای تحدید فعالیت سازمان‌های تروریستی هستند. اعلان قرمز و تحت تعقیب قرار دادن اعضای این سازمان‌ها، اعلان سبز و کاهش فعالیت آزادانه‌ی آنان با هشداردهی و بالابردن حساسیت پلیس‌های دنیا، اعلان زرد و مانع‌تراشی در برابر اقدام‌های درون‌تشکیلاتی و پنهانی سازمان‌های تروریستی، اعلان آبی و تبادل اطلاعات تروریست‌ها، اعلان نارنجی و هشدار وقوع بمب‌گذاری به منظور ناکام گذاشتن سازمان‌های تروریستی قبل از ارتکاب؛ می‌بایست مورد توجه ویژه‌ی کارشناسان ذی‌ربط در عرصه‌ی مبارزه با تروریسم قرار گیرند و رویه‌ی فعلی مبنی بر صرف بهره‌برداری از اعلان قرمز تغییر نماید. بر خوردهای منفعت‌محور و دوگانه‌ی برخی از پلیس‌های دنیا در برابر برخی متهمین و مجرمین تحت تعقیب، اگرچه حاکی از نیازمندی جدی سازمان اینترپل به بازنگری در قوانین، سازکارها و رویه‌ی خود است، لکن دلیلی برای عدم توجه به ظرفیت‌های ویژه‌ی این سازمان، خصوصاً تعاملات دوجانبه و چندجانبه‌ی پلیس‌ها به منظور بهره‌برداری حداکثری در راستای مبارزه با سازمان‌های تروریستی محسوب نمی‌شود.

تشکر و قدردانی

از عزیزانی که در فرآیند ویراستاری ادبی و صفحه‌آرایی این مقاله همکاری و راهنمایی داشتند، کمال تشکر و امتنان را دارد.

منابع:

کتاب:

- ایرانی، آوات (۱۳۹۲). گروه تروریستی پژاک: از آپوگرایی در ارتفاعات قندیل تا سودای کردستان بزرگ، تهران: انتشارات خبرگزاری فارس.
- جعفری، رویا (۱۳۹۶). وضعیت حقوقی پناهندگان در حقوق بین‌الملل، تهران: انتشارات جنگل.
- حسینی‌نژاد، حسینقلی (۱۳۷۳). حقوق کیفری بین‌الملل اسلامی، تهران: نشر میزان.
- سازمان اینترپل (۱۳۹۰). اینترپل در یک نگاه، ترجمه‌ی اکرم صفی‌پور، تهران: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ناجا.
- سازمان پلیس بین‌الملل (۱۳۹۳). کتابچه سال ۲۰۱۳ سازمان پلیس بین‌الملل، ترجمه‌ی آمنه رضازاده، تهران: نشر روناس.
- قرائتی، محسن (۱۳۸۵). تفسیر نور، جلد پنجم، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن.
- عبدالهی، محسن (۱۳۸۸). تروریسم: حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهر دانش.
- میرزایی، محمد؛ مسعودی، عباس (۱۳۹۰). نقش پلیس بین‌الملل (اینترپل) در مقابله با جرائم فراملی، قم: انتشارات کمال‌الملک.

تارنما:

- اتحادیه اروپا: www.europa.eu
- اسناد سازمان ملل متحد: www.undocs.org
- اینترپل: www.interpol.int
- دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد: www.unodc.org
- دیوان کیفری بین‌المللی: www.icc-cpi.int
- قوانین اتحادیه اروپا: www.eur-lex.europa.eu
- کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان: www.unhcr.org
- مجله‌ی نیویورکر کر: www.newyorker.com
- وزارت امور خارجه‌ی آمریکا: www.state.gov
- وزارت خزانه‌داری آمریکا: www.treasury.gov